TÜRK TARİHİNDE AĞUSTOS AYI VE MALAZGİRT ZAFERİNİN ÖNEMİ

Yrd. Doç, Dr. Mustafa ÖZTÜRK

Türk tarihi, diğer milletlere misal olacak birçok zaferlerle doludur. Tarihimizde kazanılan büyük zaferlerin birçoğu Ağustos ayı içerisinde toplan-mıştır. İlk Türk devletlerinden başlayarak, Türki-ye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşuna kadar Türk milleti Ağustos ayında pek çok zaferler kazanmıştır. Ancak kazanılan bunca zaferden bugün elde ne kaldığı düşünülürse, Malazgirt zaferinin değeri daha iyi anlaşılır. Malazgirt'te tümüyle şehit olmayı göze almış ve ant içmiş bir orduya, Tanrı armağan olarak şanlı bir zafer ve ebedi bir ülke vermiştir. Malazgirt zaferi, yalnız Türk tarihinde değil, Dünya tarihinde de bir "Dönüm Noktası" olacak kadar önemli bir hadise-dir. Çünkü Türklerin tarih boyunca kazandığı zaferler içinde ileriye doğru en çok tesirde bulunan bu zaferdir. Bu zafer, Türk milletinin geleceğini sağlayan ve ona yeni bir yurt, yeni bir tarih hazırlayan çok büyük bir hadisedir. Kısa bir süre içerisinde, Türkleri İran sınırından, Marmara kıyılarına ve İstanbul önlerine getiren bu zaferdir.

Bu büyük zaferi Türk tarihine kazandıran Büyük komutan Alparslan, Büyük Selçuklu Dev-leti'nin ilk hükümdarı Tuğrul- Bey'in yeğenidir. Babası Çağrı Bey, Horasan valisi iken vefat edince, onun yerine geçmiş ve 1063 yılında Tuğrul Bey'in vefatı üzerine Büyük Selçuklu Devleti'nin başına geçmiştir. Alparslan başa geçtikten sonra, kısa bir zamanda idareye hakim olmuş ve iç durumu düzeltmiş, arkasından fetih hareketlerine girişmiş-tir. Bu arada asırlardan beri Batı'ya yönelen Türk akınları, Selçuklular ile beraber yön değiştirerek Kuzey yerine, Güney'e yöneliyordu. Ancak bu akınlar, gelişigüzel akınlar olmayıp "Yurt Tutma" başta gelen hedef olmuştur. Türk milleti yürümek-tedir ve başında Alparslan gibi büyük bir lider vardır.

Türklerin, Dünya siyaset sahnesine büyük bir güç olarak çıkmaları, İslam dünyasındaki siyasi bölünmelere de son verecek ve Batı orduları karşısında gerileyen İslam Orduları, kendilerine dâhil olan bu büyük güçle, Hıristiyan Avrupa'nın ordularını durdurdukları gibi, bu büyük dalga Viyana önlerine kadar gidecektir. Bu sırada Batı'nın ileri karakolu olan Bizans İmparatorluğu tehlikeyi çabuk sezer, ancak 1048 Pasinler'de ağır bir mağlubiyete uğratılır. Türk akınları daha sonrada da devam eder. Fakat yeni başa geçen Bizans İmparatoru Romanos Diogenes, Türk akınlarını durdurmaya bu sefer kesin kararlıdır. Orta ve Batı Anadolu'da akınlarını sürdüren Türklerden kurtulmak ve ortalığa dehşet saçan bu

korkusuz süvarileri, Anadolu’dan çıkarmak ama-cıyla ordusunun hazırlıklarını tamamlar. Bizans tarihinin en kuvvetli ordusu olarak tarihlere geçen ikiyüzbin kişilik bu ordu, Selçuklu Türk Hakanı Alparslan'ın ordusunun dört katıydı. Bu arada Selçuklu tahtı üzerinde hak iddia eden Alparslan'ın eniştesi Erbasgan (Kurtçu), Afşin Bey'in önünden kaçarak, Bizans'a sığınmış geri verilmesi yolunda yapılan teklifleri, Bizans’a geri çevirmişti. İmparator R.Diogenes hazırlıkları ta-mamlanan ordusuyla, yanma Erbasgan'ı da alarak 13 Mart 1071 de İstanbul'dan hareket etti. Ankara, Kayseri yolu üzerinden Sivas'a vardı.

Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan, Güney'de Suriye civarında bulunuyordu. Bizans ordusunun geldiği haberini alınca, ani bir taarruzla Bizans'ın, Doğu Anadolu'daki müstahkem kalesi Malazgirt'i ele geçirdi. Bunu takiben tekrar Haleb'e dönerek, Bizans elçilerini buraya kabul etti. Bu sıralarda Afşin Bey, Bizans'ın Anadolu'daki belli başlı askeri üslerinin ve levazım depolarının tahrip edildiğini, esas Bizans ordusu üzerinde bir zafer kazanmak mümkün olabildiği takdirde Anadolu'nun Türklere karşı koyamayacağını bildiren raporunu. Sultan Alparslan'a yolladı. Bu raporu alan Sultan Alparslan, Bizans İmparatorunu karşıla-mak üzere Doğu Anadolu'ya yöneldi. Bu arada Türklerin yaptıkları çeşitli sulh teklifleri kendisine çok güvenen Bizans İmparatoru tarafından redde-dildi. 26 Ağustos 1071 de iki ordu Malazgirt Ovasında karşı karşıya gelmiş ve Türk ordusu kendisinden çok daha büyük imkânlara ve sayıya sahip olan, Bizans ordusunu ağır bir yenilgiye uğratmıştır.

Burada savaşın nasıl gerçekleştiğini ve savaşın içerisinde cereyan eden birtakım hadiseleri anlatmayacağız. Bu büyük zaferin sonuçlarını ve önemini tahlil etmeye çalışacağız.

Bütün tarihçiler, Malazgirt’in bütün Dünya tarihinde bir "Dönüm Noktası' teşkil ettiğinde birleşmektedirler.

Zaferden sonra Anadolu, Türkler için yeni bir "Vatan" olmuş, Türk akıncıları daha önce 25 yılda Batı'da denize ulaştıkları halde, Malazgirt'teki Bizans ordusunun komutanı R.Diogenes'in ölü-münden sonra iki yıl içinde Adalar Denizi ve Marmara kıyılarına inmişlerdir. Bu zafer bütün Anadolu'yu, Türklere açık hale getirmiştir. Türklerin tarih boyunca kazandığı sayısız meydan muharebelerinden hiçbiri istikballerine bu derece tesir edici mahiyette olamamıştır. Türk tarihinde Malazgirt'ten mühim tek vaka İstanbul'un fethi-dir. Dandanakan'da kazanılan zaferi Malazgirt tamamlamış, İstanbul'un fethi ise taçlandırmıştır. Bu zaferlerden sonra Türkiye Devleti kurulacak ve Osmanlı çağında, bu cihan

devleti, tarihin en büyük siyasi teşekkülü haline gelecektir. Alpars-lan, R.Diogenes'le yapılan anlaşmayı Bizanslıların tanımaması üzerine, Kutalmışoglu Süleyman Şah'a Adalar Denizine ve Marara'ya kadar Anado-lu kıtasının açılmasını emretmiştir. Bu kadar büyük bir zaferin neticesiz bırakılmayacağı tabi: idi . Bizans'ın değil Fırat-Toroslar sınırını tutması, Doğu Anadolu'dan bile vazgeçmek istememesi şüphesiz siyasi görüşsüzlüğünün şaheser numunesi olmuştur.

1. Büyük zaferin Türk ve İslam âlemindeki akisleri de büyük olmuştur. Fatımiler hariç, birçok yerde Alparslan yüzlerce kaside ve tebrikname ile övülmüştür. Malazgirt Alparslan'ın adını ölümsüzleştirmiş ve zamanımıza kadar bu büyük komutan saygıyla anılmıştır.
2. Haçlı seferlerinin doğmasında başlıca amil olan bu zaferin, Avrupa medeniyetinin de gelişmesinde büyük payı vardır. Gerçekten Anadolu'nun fethine karşı, Avrupa'da bilgisizlik ve yoksulluğun doğurduğu Haçlı seferleri yüzyıllar boyu sürmüş, Müslüman Türkler karşısında, Hıristiyan Avrupa devamlı mağlup olmuştur. Fakat bu savaş ve seferler sayesinde, Avrupa, Doğu Dünyası ile münasebetlerini geliştirmiş ve İslam medeniyetinin bilim, kültür ve servetini Batı'ya taşımıştır. Akdeniz hâkimiyetini Müslümanlara kaptıran Avrupalılar, bu sebeple başka yollar aramışlar ve Okyanuslarla Dünya ticaretini ellerine geçirmişlerdir.
3. Malazgirt zaferinden önce, İslam Dünyası siyasi bakımından büyük bir karışıklık içerisindeydi. Özellikle Abbasi Devleti'nin son zamanlarında ortaya çıkan yıkıcı akım ve cereyanlar İslam Dünyası için büyük bir tehlike arzediyordu. Malazgirt zaferinden sonra, Türkler bu anarşi devresine son vermişler, Afganistan'dan, Akdeniz kıyılarına ve Mısır sınırlarına dek uzanan alanlarda tek bir yönetime bağlı, disiplinli bir devlet kurmuşlardır.

Türkler Anadolu'ya gelmeden önce, burası harabe bir halde idi. Uzun süren Bizans-Sasanı ve daha sonra

4. Bizans-Emevi ve Abbasi mücadeleleri, Anadolu'yu bir harabe haline koymuştu. Nüfus azalmış, hayvancılık gerilemiş, arazi kırlaşmıştı. Öyle ki, ziraat sadece kalelerde yapılabiliyordu. Malazgirt'i takiben Türkler büyük nüfus kitleleriyle Anadolu'yu doldurdukları gibi, kırlaşan araziyi ve fakirleşen hayvancılığı yeniden canlandırdılar. Harabe yerleri yeniden inşa ettiler. Bunların sayıları oldukça fazla idi. Bunun en açık misali, bugün bile Anadolu'da onbinlerce yerin Ören-Viral-Höyü gibi adlar taşımasıdır. Türkler ziraat ve hayvancılığı canlandırmakla kalmadılar. Buna kendi

damgalarını vurdular. Pek çok hububat ve hayvan cinsini Anadolu'ya getirdiler. Bunlar ara-sında At, Koyun, Çift hörgülü Deve sayılabilir. Hububat cinsleri içerisinde ise buğday, arpa, ayçekirdeği, pamuk, kavun, karpuz ve birçok çiçek cinsi sayılabilir. Denilebilir ki, Anadolu'yu Türkler yeniden inşa ettiler. Kısa zamanda her su başında, her yeşil yamaçta, her yayla doruğunda uzaktan uzağa minareler, medreseler, aşevleri, kütüphane-ler, hastaneler ve köprülerle Müslüman-Türk'ün elinde Anadolu nakış nakış işlendi. En sonunda sıcak denizlere değin uzanan büyük göçün yılları kapsayan yorucu yolculuğu bitmiş ve kesinlikle Anadolu Türklerin ebedi vatanı olmuştu.

Karışıklıklardan faydalanarak Doğu Roma'yı tekrar diriltmek isteyen Bizans'ın bu gayesi günden güne geriledi ve 1453 de bu emelleri tamamen söndürülerek, Türkler Anadolu'nun ke-sin hâkimi oldular.

Başlangıçta da belirttiğimiz gibi Ağustos ayı, Türk'ün büyük zaferleri ile doludur. Alparslan 26 Ağustos 1071 günü, "Anadolu benim ve milletimin olacaktır. Onlarla yeni bir yurdun kapısın) açıyo-rum" diyerek nasıl savaşıp, düşmanı esir etmiş ise 26 Ağustos 1922 günü Mustafa Kemal Paşa da "Alparslanlar'ın milletine hediye ettiği bu aziz yurdu, Megalo idea'nın sarhoşlarına bırakamam. Anadolu benim öz yurdumdur." diyerek, Bizans'ın halefi Yunanlıları "Başkomutanlık Meydan Muharebesi"nde öyle yenerek esir etmiştir. Bu rast-gele seçilmiş ve tesadüfî bir tarih olamazdı. Bu kader gününün seçimi, Atatürk ve silah arkadaşlarınca kararlaştırılmıştır.

Sonuç olarak denilebilir ki, temeli Alparslan tarafından atılan ve Fatih Sultan Mehmet tarafından sağlamlaştırılan Anadolu Türklüğü, Atatürk' ün aynı günün 851. yıl dönümünde (26 Ağustos 1922) kazandığı eşsiz zaferle anıtlaştırılmıştır.